

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Sammanfattning

Ett flertal utredningar och rapporter visar att skolans studie- och yrkesvägledning generellt har stora brister. Studie- och yrkesvägledningen ska vara hela skolans ansvar och gå som en röd tråd genom hela skolsystemet. Många skolhuvudmän har visserligen ambitiösa planer men genomförandet har delegerats till rektorerna vilka i sin tur delegerar uppgiften till studie- och yrkesvägledarna vilka i allmänhet har ytterst begränsade resurser för sitt uppdrag.

Vägledningen blir därför ofta summarisk och kommer in sent i grundskolans högstadium vilket leder till att många gör ogenomtänkta gymnasieval och långt fler tappar motivationen eftersom man saknar målbild för skolarbetet. I det moderna svenska samhället medför skolavhopp och s k skolmisslyckanden omfattande negativa konsekvenser för individer och för hela samhället.

Problemen finns i hela landet men är särskilt allvarliga för orter i den glesa geografien där arbetsmarknaden är smal och skolavhopp och utanförskap betungande för kommunens ekonomi. En gedigen studie- och yrkesvägledning är då viktig för att ungdomar ska se alla möjligheter på hemorten men också för att de ska vidga sina perspektiv mot högskolestudier och yrkeskarriärer i hela regionen. Det regionala perspektivet är särskilt angeläget i Norrbotten där en närmast explosiv industriell expansion skapat en arbetsmarknad med stora möjligheter för alla ungdomar.

I projektet utvecklas modellen "Spana på ett yrke" utvecklas en struktur för skolans s k breda vägledning som kan användas i alla grundskolor i årskurserna 7-9. Metoden är entreprenöriellt lärande där ungdomarna engageras för att ta reda på förhållanden i arbetslivet och inom olika yrken. Elevernas uppgifter, reflektioner och diskussioner registreras i ett IT-system som underlättar syvares och lärares planering och uppföljning av vägledningsprocessen på både individ- och gruppnivå.

En nyutvecklad rapportgenerator kan sammanställa översiktlig information som gör det möjligt för skolledning och skolhuvudman att utvärdera och styra skolenheternas arbete.

I arbetet med modellen Spana på ett yrke eftersträvas vidare att utveckla metodiken för att motverka skoltrötthet och förebygga skolavhopp. Även om orsakerna varierar visar erfarenheten att nästan alla ungdomar stimuleras av att möta riktiga utmaningar tillsammans med vuxna utanför skolan. I projektet ska därför utprovas effekterna av dels "utvidgad prao" genom extra anpassningar och särskilt stöd, dels tidiga erbjudanden om gymnasial lärlingsanställning, båda i samarbete med närsamhället. De tidiga insatserna är betydelsefulla för att motverka könsstereotypa yrkesval, vilka i den glesa geografien ofta förstärks av en ungdomskultur som präglas av traditionella könsroller och en negativ inställning till teoretiska studier.

I projektet deltar skolledare, syvare och vägledare från grundskolor i Boden, Pajala, Piteå och Älvsbyn.